

Alleen al het speculeren over een Europees leger is gevaarlijk. Voor onze defensie hebben wij de NAVO.

Posted on 12 juni 2025 by Johannes Vervloed

In het zicht van de aanstaande NAVO-top in Den Haag (24 en 25 juni) laait de discussie weer op of het niet tijd wordt de veiligheid van ons continent in eigen hand te nemen. De knuppel in het hoenderhok gooide deze keer Manfred Weber, de voorzitter van de grootste fractie in het Europees Parlement, de christen-democraten. De Amerikanen zullen ons niet eeuwig beschermen, zo betoogt hij.

Weber schaart zich in het koor dat roept dat Rusland de oostflank van de NAVO zal aanvallen met Litouwen, waar 40% van de bevolking Russisch is, als eerste doelwit. 'Onze' secretaris-generaal van de NAVO, Mark Rutte, zit ook in dat koor. In zijn recente Chathamhouse-lezing voorspelde hij zelfs dat Rusland dit binnen 5 jaar zal doen. Een dreigingsanalyse die ik [al eerder](#) schromelijk overdreven noemde.

Om de dreiging vanuit Rusland het hoofd te bieden dient de EU volgens Weber zelf het heft in hand te nemen. Het risico dat de Amerikanen hun aandacht verleggen

naar andere delen van de wereld, lees: China, is te groot om te veronachtzamen. Dat risico mogen we niet nemen.

Onvermijdelijke kakofonie

Wat Weber niet zegt, is dat de noodzakelijke voorwaarden voor een Europees leger – want daar doelt hij op – nog steeds niet aanwezig zijn. De EU is geen politieke unie met een gezamenlijk buitenlands beleid en heeft geen centraal gezag. De EU is geen land met een eigen nationale identiteit. Het heeft geen regering die kan besluiten over oorlog en vrede.

Wie kan derhalve over de inzet van een Europees leger beslissen, wie beslist over de 'rules of engagement' en wie krijgt het commando van zo'n leger? Een Europees leger is tot mislukken gedoemd vanwege de onvermijdelijke kakofonie over hoe het moet worden opgetuigd, wie het gaat betalen en hoe over de inzet ervan wordt beslist.

Weber beweert dat een Europees leger slechts een aanvulling zou zijn op de NAVO. Een EU-pijler binnen de atlantische verdragsorganisatie. Er zou geen dubbelstructuur komen. Wel, dat klinkt mooi, maar de harde werkelijkheid is anders. Voormalig NAVO-secretaris-generaal Jens Stoltenberg waarschuwde al. Hij noemde expliciet het risico van duplicatie van wat de NAVO doet, wat kan leiden tot inefficiëntie en verspilling van middelen.

Bovendien, hoe moeten we de samenwerking tussen de NAVO en de EU in het geval van conflicten voor ons zien? Stel er breekt een conflict uit tussen Griekenland en Turkije. Niet ondenkbaar, gezien de eeuwenlange spanningen tussen de landen en de conflicthaard Cyprus. Beide landen zijn lid van de NAVO, maar alleen Griekenland is lid van de EU. De EU zal de zijde van Griekenland kiezen, maar de NAVO zal Turkije, vooraanstaand lid en verdediger van de zuidoostflank van de NAVO, niet laten vallen. Wordt dan art 5 van de NAVO ingeroepen of art 42, lid 7 van het Verdrag betreffende de EU (VEU)?

Tegenstrijdige belangen

Artikel 5 NAVO verplicht NAVO-lidstaten een aangevallen lidstaat bij te staan als deze wordt aangevallen, waarbij een aanval op één wordt gezien als een aanval op

allen. Artikel 42, lid 7 EU verplicht EU-lidstaten om een aangevallen EU-lidstaat met alle middelen waarover zij beschikken hulp en bijstand te verlenen als die op zijn grondgebied wordt aangevallen.

Het is slechts één voorbeeld van een tegenstrijdig belang tussen de twee organisaties. Veel andere voorbeelden kunnen worden genoemd van conflicterende belangen van de EU en de NAVO. Denk aan conflicten in de Rode Zee, in Afrika. Over Libië werd men het zelfs binnen de EU niet eens. Na de dood van Qadhafi en de daarop volgende burgeroorlog steunde Frankrijk opstandenleider generaal Haftar, terwijl Italië de regering in Tripoli steunde. Frankrijk wilde geen Moslimbroeder-regime in Libië, terwijl Italië die regering nodig had om de illegale immigratie naar Italië te stoppen.

Snelle actie kun je vergeten

Cruciaal zal echter zijn hoe EU en NAVO reageren op een aanval van Rusland op Litouwen of Estland. De NAVO zal onmiddellijk art 5 in werking stellen, maar de EU-pijler van de NAVO zal niet snel of misschien zelfs helemaal niet mobiliseren, omdat het geconfronteerd wordt met een veto van Hongarije (Orban) en/of van Slowakije (Fico).

Meer in het algemeen willen lidstaten hun nationale zeggenschap over defensie behouden, wat een supranationaal EU-leger zowel politiek als juridisch onmogelijk maakt. Besluitvorming op defensiegebied blijft in de EU vooralsnog intergouvernementeel, waardoor je snelle actie kunt vergeten. Meest waarschijnlijk is dan ook dat het EU-leger, als dat er zou komen, in een dergelijk geval nul op het rekest geeft. Het 'EU-smaldeel van de NAVO' zal (veel) te laat komen of misschien wel thuis blijven.

Zolang de EU geen politieke unie is – en hopelijk komt het nooit zo ver – geen democratisch gekozen regering heeft en geen eigenstandig buitenlands beleid voert, kan er [geen sprake zijn](#) van een EU-defensie, van een EU-leger. Doen alsof dat wel mogelijk is, is gevaarlijke luchtftetserij. Gevaarlijk, omdat het niet zal werken, maar vooral omdat een clash met de NAVO onvermijdelijk is. Met als consequentie dat de Amerikanen zich uit de NAVO zullen terugtrekken.

Indien een Europees leger onverhoopt wordt doorgedrukt, zal president Trump z'n conclusies trekken. De Amerikaanse veiligheidsparaplu zal verdwijnen en de

Europese Unie zal aan z'n eigen lot worden overgelaten. En Poetin zal zich niet laten afschrikken door een EU-operettelegertje dat onderling verdeeld is en geen centrale aansturing kent.

EU-defensiefonds

Niettemin zal tijdens de NAVO-top door het Nederlandse ministerie van Defensie een NATO Summit Defence Industry Forum (NSDIF) worden georganiseerd, waar EU-lidstaten, Europese bedrijven en experts delibereren over hoe een Europese defensie-industrie van de grond getrokken kan worden. Een Europese defensie-industrie die in de gedachte van Weber c.s. de basis moet vormen van een Europees leger.

Het is niet waarschijnlijk dat er een Europees leger komt, zeker niet op korte termijn. Vanuit de lidstaten is er veel oppositie, om principiële redenen (soevereiniteit), maar ook vanwege de kosten. Via een oneigenlijk gebruik van art 346 en 347 VEU heeft de Commissie een eerste fonds van 150 miljard euro weten te creëren voor EU-defensie. De artikelen zeggen dat in tijden van oorlog of internationale noodsituaties de Europese Commissie dit kan doen, zonder over consensus in de lidstaten te beschikken. Een internationale noodsituatie is er echter niet, laat staan een oorlog.

Eurobonds

De 150 miljard euro uit dit defensiefonds (SAFE) zal als leningen beschikbaar worden gesteld aan EU-lidstaten om gezamenlijk te investeren in defensie. Het geld wordt via de kapitaalmarkt opgehaald door de Commissie (eurobonds) en vervolgens uitgeleend aan de lidstaten. Het doel is gezamenlijke aankoop van militair materieel zoals luchtverdediging, drones en cyberbeveiliging. Investerings in de Europese defensie-industrie, met als doel versnippering tegen te gaan, kosten te verlagen en interoperabiliteit te vergroten

Indien echter echt serieus werk zou worden gemaakt van een Europees leger, is berekend dat dit in eerste instantie 800 miljard euro gaat kosten (en later nog veel meer). Eveneens te financieren met eurobonds. Zowel de hoogte van dat bedrag als de financieringsmethode met eurobonds is voor de meeste lidstaten een no-go.

Coalition of the Willing

Nederland was – althans tot voor de val van het kabinet – wel voorstander van samenwerking, bijvoorbeeld met Duitsland (integratie van landmachteenheden) en België en Luxemburg (gezamenlijke luchtbewaking), maar niet van een Europees leger. Alleen D66 en Volt zijn voor. Inmiddels misschien ook GroenLinks/PvdA. Maar in geen geval een meerderheid in het Nederlands parlement. En Nederland is bij lange na niet de enige lidstaat met een dergelijke positie.

Wat eventueel nog wel tot de mogelijkheden behoort is een 'coalition of the willing'. Een groepje EU-lidstaten, waaronder Frankrijk en wellicht ook Duitsland, zou samen met de Britten een dergelijke coalitie kunnen vormen, als back-up voor conflictsituaties waar de NAVO niet wil of kan optreden. Lees: Oekraïne. Een paar bijeenkomsten van deze groep vonden plaats, maar vooralsnog zonder concrete afspraken.

Om te voorkomen dat de VS uit de NAVO stapt moeten we niet meegaan in de droomgedachten van Manfred Weber, van Macron, van Merz of van wie dan ook in de EU. Dat Europa een sterke defensie en een geloofwaardige afschrikking nodig heeft, staat buiten kijf. Maar daarvoor hebben we de NAVO. De EU moet zich niet met defensie bemoeien.

Trump komt gewoon

We hoeven niet bang te zijn dat de Amerikanen ons in de steek laten. Als de NAVO-lidstaten voldoen aan de 2% norm en te zijner tijd aan de nieuwe norm van 5%, die waarschijnlijk op de aanstaande top in Den Haag zal worden afgesproken, is er niets aan de hand. De NAVO-lidstaten zullen zowel financieel als materieel een grotere inspanning moeten leveren. Maar als zij dat doen, blijft de VS gecommitteerd. Ook wat het commando betreft. Dat blijft in Amerikaanse handen. Enkele dagen geleden werd een nieuwe Supreme Allied Commander in Europa benoemd, de Amerikaanse Lieutenant General Alexis G. Grynke.

En president Trump komt gewoon naar de top in Den Haag.

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee? **Kijk [HIER](#). Hartelijk dank!**